

tione, quæ domi, quæ in templo sibi essent agenda, distinguentes: ad sacra nimirum celebranda mysteria domos privatas habentes; ad verbi Dei vero prædicationem, templum adeuntes. Unde subdit Lucas (a): Petrus autem & Joannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Cur autem (ait Chryostomus b) tunc ascenderunt in templum? Numquid Judaice vivebant? minime: sed utiliter hoc faciunt. Nunc vero in ad-eundo templo, ipsorum consilium quodnam fuerit, satis exprimitur, cum ad horam orationis nonam eos ascendisse, Lucas dicit. Quæ enim scripta in lege, vel consuetudine laudabili introducta essent apud Hebræos præcepta moralia, eadem non modo Apostoli non spreverunt, sed etiam in Ecclesiam transfudisse noscuntur. Unde S. Leo Papa (c) in hanc sententiam: Apostolica, inquit, institutio, dilectissimi, quæ Dominum Jesum Christum ad hoc venisse in hunc mundum noverat, ut legem non solveret, ita veteris Testamenti sacramenta distinxit, ut quadam ex eis, sicut erant condita, Evangelicæ eruditioni profutura decerneret; & quæ dudum fuerant consuetudinis Judaicæ, fierent observantia Christiana. Quamvis enim varietates hostiarum, differentia baptismatum, & otia sabbatorum cum ipsa carnis circumcissione cessaverint; manent tamen ex ipsis voluminibus & apud nos præcepta plurima moralia.

CCXLVI. Quod igitur spectat ad antiquum certis horis orandi ritum, ex Judæorum ritibus ab Apostolis in Ecclesiam deductum; Tertullianus (d) tradit in primis hisce verbis: *Salva indifferentia semper & ubique & omni tempore orandum: tamen tres istas horas, ut insigniores in rebus humanis, quæ diem distribuunt, quæ negotia distinguunt, quæ publice resonant, ita & solemniores fuisse in orationibus divinis; quod etiam suadet Danielis argumentum ter in die orantis, utique per aliquarum horarum exceptionem, non aliarum autem, quam insigniorum exinde Apostolicarum, Tertiæ, Sextæ, Nonæ. Hinc itaque & Petrum dicam ex veteri potius usû Nonam observasse, tertio orantem supremæ orationis munere &c.* Hæc enim ex Petri instituto & exemplo in Ecclesia observari confirmat. De iisdem tribus horis, aliisque superadditis, ac omnibus etiam divinis mysteriis feliciter consecratis, in Ecclesia servari solitis, Cyprianus (e) scribit his verbis: *In orationibus vero celebrandis invenimus observasse tres pueros cum Daniele, tres pueros in fide fortes & in captivitate victores, horam tertiam, sextam, nonam, sacramento scilicet Trinitatis, quæ in novissimis temporibus manifestari debebat. Nam*

& prima hora in tertiam veniens, consummatum numerum Trinitatis ostendit. Itemque ad sextam quarta procedens, declarat alteram Trinitatem: & quando a septima nona completur per ternas horas, Trinitas perfecta numeratur. Quæ horarum spatia jam pridem spiritualiter determinantes adoratores Dei, stans & legitimis ad precem temporibus servabant: & manifestata postmodum res est, sacramenta olim fuisse, quod ante sic justi precabantur. Nam super discipulos hora tertia descendit Spiritus sanctus, qui gratiam Dominicæ passionis implevit. Item Petrus hora sexta in testum superius ascendens, signo pariter & voce momentis instructus est, ut omnes ad gratiam salutis admitteret, cum de emundandis Gentilibus ante dubitaret. Et Dominus hora sexta crucifixus, ad nonam peccata nostra suo sanguine abluit; & ut redimere & vivificare nos posset, tunc victoriam suam passione perfecit. Sed nobis, fratres dilectissimi, præter horas antiquitus observatas orandi, nunc & spatia & sacramenta creverunt. Nam & mane orandum est, ut resurrectio Domini matutina oratione celebretur; quod olim Spiritus sanctus designabat in Psalmis dicens: *Rex meus, & Deus meus, quoniam ad te orabo Domine, mane assistam tibi, & contemplantor te.* Et iterum per Prophetam loquitur Dominus: *Diluculo vigilabunt ad me, dicentes: Eamus, & revertamur ad Dominum Deum nostrum. Recedente item Sole, ac die cessante, necessario rursum orandum est. Nam quia Christus Sol verus, & dies est verus: Sole a die sæculi recedente, quando oramus & petimus ut super nos lux denuo veniat, Christi precamur adventum, lucis æternæ gratiam præbiturum.*

Quinque his horis canonicis duæ aliæ reperuntur superadditæ, eademque aliis divinis consignatæ mysteriis, & septenario numero consecratæ, de quibus Magnus Athanasius (f) his verbis meminit: *Oriens Sol videat librum in manibus tuis. Post tertiam synaxes conficies; quoniam ea hora defixum est lignum crucis. Sexta hora absolvet deprecationes cum psalmis, ploratu, & supplicationibus; quoniam hac hora pependit Filius Dei in cruce. Nona hora rursum in hymnis & glorificationibus eris, cum lacrymis & confessione peccatorum tuorum Deo supplicabis; quoniam hac hora Dominus in cruce pendens reddidit spiritum; & post synaxim hora Nonæ comedet panem tuum. Et post nonnulla: Si, inquit, ingredieris in templum duodecima hora, maiorem & longiorem facies synaxim cum virginibus tecum concordibus: quod si nullam habeas concordem, sola synaxim absolvet, Deo præsentem & audientem. Bonum autem est lacrymas effundere*

(a) Act. 3.

(b) Chryst. hom. 8. in alt. Quæ ex Judæis Petrus imitatus.

(c) Leo Pap. serm. 7. de sept. mens.

CCXLVI. De horis canonicis. (d) Tert. advers. Pſychie. p. 10.

(e) Cypri. de orat. Domini.

CCXLVI.

(f) Athan. de Virgin.

Septem orandi horæ.